

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

Януари – март 2008 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

Към 31 март 2008 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 7726.9 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на март 2007 г.) те са нараснали с 1291.1 млн. лв., или с 20.06%, което е с 3.66 процентни пункта повече от прираста им, отчетен за същия период на 2007 г.

Динамиката на парите в обращение през първото тримесечие следваше ясно очертаната сезонна цикличност, наблюдавана през последните няколко години. Тя е резултат от по-ниските търговски обороти, които фирмите реализират след коледните и новогодишните празници, плащането в началото на годината на преките данъци, както и

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от 6.X.2005 г. банкнотите и разменните монети с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, бяха приспаднати от парите в обращение. С цел съпоставимост на данните левовата им стойност е изключена от размера на парите в обращение и за предходни периоди.

по-високите разходи на домакинствата през зимния период за комунални услуги. В резултат на тези фактори в касите на БНБ се връщат голяма част от пуснатите в обращение в края на предходната година банкноти.

През първото тримесечие на 2008 г. парите в обращение намаляха с 683.9 млн. лв. в сравнение с края на 2007 г. В процентно изражение намалението е 8.13%, което е с 1.56 процентни пункта по-голямо от намалението им, отчетено за същия период на 2007 г.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.III.2007	31.XII.2007	31.III.2008	Изменение	
				в %	в %
				(к.3-к.1)/к.1	(к.3-к.2)/к.2
	1	2	3		
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо <i>В т.ч.</i>	6435.9	8410.8	7726.9	20.06%	-8.13%
<i>Банкноти</i>	6328.0	8284.8	7597.7	20.07%	-8.29%
<i>Разменни монети</i>	104.4	122.1	125.2	19.85%	2.54%
<i>Възпоменателни монети</i>	3.5	3.9	4.1	17.88%	2.63%

В края на март 2008 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 98.33%. През първото тримесечие на настоящата година той е намалял с 0.17 процентни пункта в сравнение с дела им, отчетен към края на предходната. Няма промяна в дела на банкнотите от общата стойност на парите в обращение спрямо края на първото тримесечие на 2007 г.

Към 31 март 2008 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 1.62%. През първото тримесечие той е нараснал с 0.17 процентни пункта и подобно на дела на банкнотите остава без промяна за едногодишен период.

Възпоменателните монети запазват относително постоянен дял от 0.05% през целия едногодишен период.

В изпълнение на монетната си програма за 2008 г. и на основание на чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през първото тримесечие на 2008 г. Българската народна банка пусна в обращение сребърна възпоменателна монета на тема "130 години от Освобождението на България".

Средната банкнота в обращение в края на първото тримесечие на 2008 г. е 24.98 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя е нараснала с 0.88 лв., а за едногодишен период се е увеличила с 1.01 лв. Стойността на средната монета в обращение остава същата и в края на първото тримесечие на 2008 г. е 0.14 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на първото тримесечие на 2008 г. в обращение са 304.2 млн. бр. банкноти, които са с 8.29% по-малко в сравнение с края на 2007 г. По стойност намалението им е 11.51%, като в края на март общата стойност на банкнотите в обращение е в размер на 7597.7 млн. лв. С изключение на купюрата от 100 лева, чийто брой в паричното обращение продължава да следва тенденцията на постоянно нарастване при останалите купюри банкноти е отчетено намаление на броя им в обращение спрямо края на 2007 г. Нарастването на броя на купюрите от 100 лева в сравнение с края на декември е с 3.51%. Намалението при останалите купюри банкноти спрямо същия период е в границите от 6.01% за банкнотите от 2 лева до 18.22% за тези от 10 лева.

Comment [U1]: Двете думи имат еднакъв смисъл, освен ако не искате да кажете, че това нарастване е все по-засилено. А може би целият израз „следва тенденцията на възходящо нарастване” да се замени просто с думата „расте” или „нараства”.

За едногодишен период (спрямо края на март 2007 г.) броят на банкнотите в обращение нарасна с 40.2 млн., или с 15.22%, което е с 3.04 процентни пункта повече от увеличението им за същия период на 2007 година. Стойността на банкнотите в обращение е с 1269.7 млн. лв., или с 20.07% по-голяма от отчетената към края на март 2007 г.

През първото тримесечие на 2008 г. не настъпиха съществени изменения в купюрния строеж на банкнотите в обращение. В съответствие с очерталата се през предходните периоди тенденция в паричното обращение най-висок дял да имат банкнотите от купюри 10, 20 и 50 лева се запазва и през първото тримесечие на 2008 г.

Нарастване на дела през първото тримесечие на 2008 г. в сравнение с четвъртото на 2007 г. е отчетено при купюрите от 100, 50, 5 и 2 лева, съответно с 0.85, 0.45, 0.01 и 0.59 процентни пункта. Намаление спрямо същия период е отчетено при купюрите от 10 и 20 лева, съответно с 1.94 и 0.09 процентни пункта.

Най-голямо нарастване за едногодишен период има дялът на банкнотите от купюра 100 лева. Общият брой на банкнотите в обращение от тази купюра в края на март 2008 г. им отрежда дял от 5.71%, като за период от една година той се е увеличил с 1.61 процентни пункта. С 0.89 процентни пункта е нараснал дялът за едногодишен период и на купюрите от 20 лева в обращение. Това е и купюрата с най-голям дял сред банкнотите.

Броят им в обращение е 95.0 млн., което им определя дял в купюрния строеж на броя на банкнотите в обращение към края на март 2008 г. от 31.23%.

Намаление на дела на броя банкноти в обращение за едногодишен период (спрямо края на март 2007 г.) е отчетено при купюрите от 2, 5, 10 и 50 лева, съответно с 0.23, 0.48, 0.06 и 1.48 процентни пункта.

В стойностно отношение най-голям е делът на банкнотите в обращение от купюра 50 лева – 39.50%, а с най-малък дял са банкнотите от купюра 1 лев – 0.06%.

Броят на разменните монети в обращение към края на март 2008 г. се увеличи в сравнение с края на декември 2007 г. с 23.5 млн., или с 2.66% и достигна 909.9 млн. За едногодишен период прирастът е в размер на 129.8 млн. броя (16.64%). През първото тримесечие на 2008 г. стойностният размер на разменните монети в обращение е нараснал с 3.1 млн. лв. (2.54%), а за едногодишен период – с 20.7 млн. лв. (19.85%).

В края на март 2008 г. дяловете на монетите от 2 и 5 стотинки и от 1 лев са се увеличили съответно с 0.42, 0.06 и с 0.03 процентни пункта в сравнение с края на 2007 г. За същия период дяловете на монетите от 1, 10, 20 и 50 стотинки са намалели съответно с 0.29, 0.08, 0.10 и 0.05 процентни пункта.

Промените в структурата на броя на монетите в обращение следват своите дългосрочни тенденции. Към 31 март 2008 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (28.19%), а с най-малък дял – монетата от 50 стотинки (5.27%).

Увеличение на дела за едногодишен период се отчита за монетите от 1, 20 и 50 стотинки и 1 лев – съответно с 0.09, 0.26, 0.23 и 0.23 процентни пункта. Делът на монетите от 2, 5 и 10 стотинки намалява спрямо края на март 2007 г. – съответно с 0.60, 0.01 и 0.21 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През първото тримесечие на 2008 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 1436 броя неистински левови банкноти, от които 1062 бр. са задържани, преди да попаднат в паричното обращение. Броят на регистрираните и задържани неистински български банкноти през първото тримесечие на 2008 г. са по-малко с 1375 бр. в сравнение с четвъртото тримесечие на 2007 г. От общия брой на задържаните през първите три месеца на 2008 г. неистински български банкноти най-голям е делът на купюрите от 20 лева (40.18%), следван от неистинските банкноти от 50 лева, с дял от 30.78%, а делът на неистинските купюри от 10 лева е 28.62%. Неистинските банкноти от купюри 2, 5 и 100 лева през първото тримесечие на 2008 г. са общо 6 на брой, с дял от 0.42% от всички задържани през разглеждания период български банкноти.

В периода януари – март 2008 г. бяха регистрирани и задържани 222 бр. неистински български разменни монети, от които 212 бр. са от 50 стотинки и 10 бр. – от 1 лев.

При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2008 г. в НЦА на БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 1925 бр. евро, 389 бр. щатски долари и 21 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

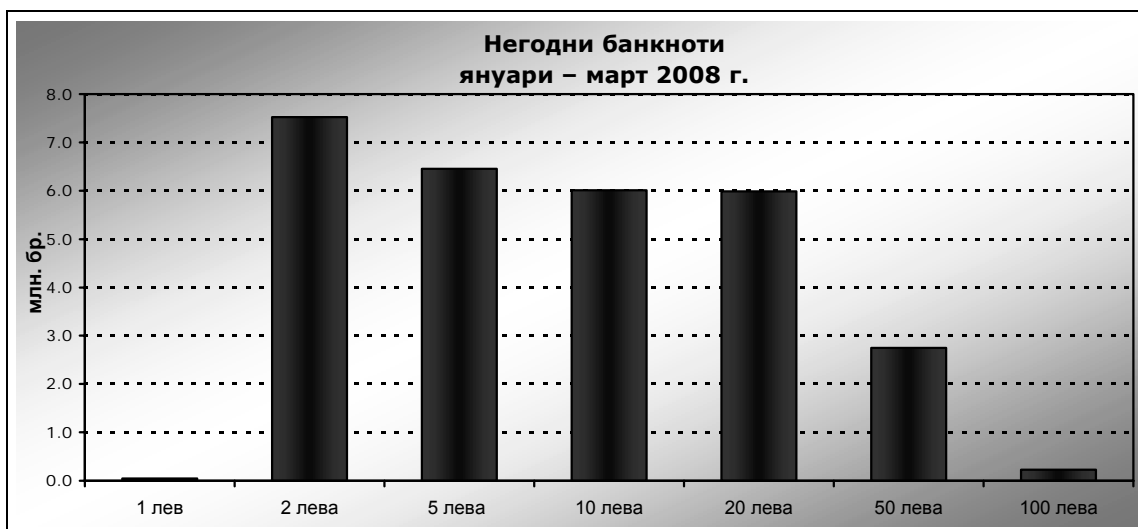
Запази се тенденцията от предходните периоди броят на внесените в БНБ от страна на търговските банки банкноти с цел проверка на истинността и физическите им качества да нараства.

Нарасналият обем внесени, респективно обработени банкноти, заедно с направените промени в стандарта за годност на банкнотите оказва влияние върху нарастването на броя на отделените негодни банкноти с оглед поддържане чистотата на наличнопаричното обращение.

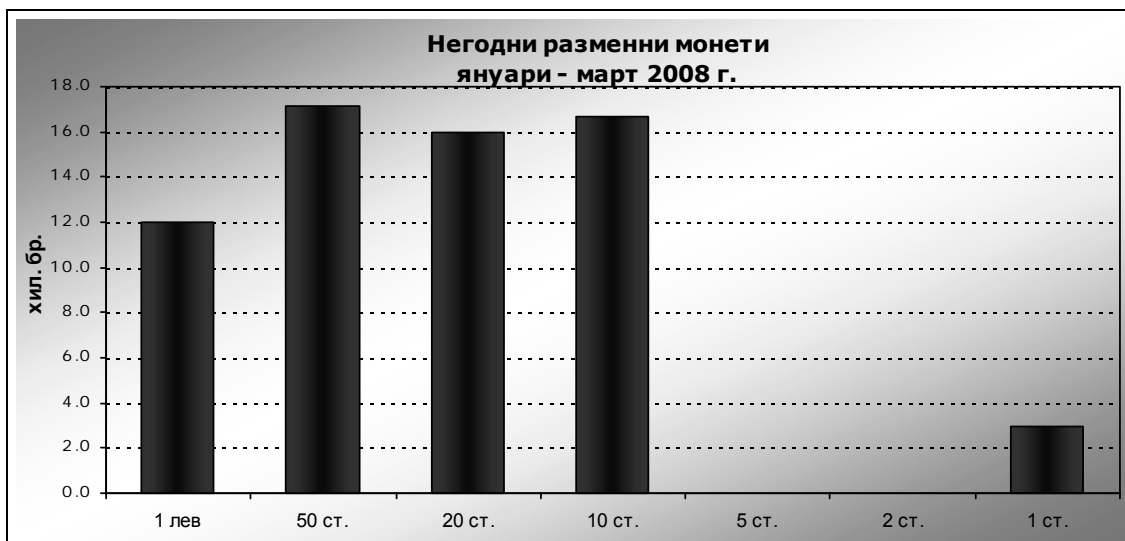
През първото тримесечие на 2008 г. са отделени 29 млн. бр. негодни банкноти, които са с 3.4 млн. бр. (13.50%) повече в сравнение с отделените негодни банкноти през

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

последното тримесечие на 2007 г. Отделените през първото тримесечие на 2008 г. негодни банкноти представляват 17.32% от общо обработените през същия период, което е с 2.65 процентни пункта по-малко в сравнение със същия показател за четвъртото тримесечие на 2007 г.

Процентът на отделените негодни банкноти от общо обработените в БНБ от съответната купюра за едногодишен период продължава да е най-голям при 2 лева и 5 лева. Към края на март 2008 г. процентите на негодност при тези две купюри са съответно 62.19% и 35.08%. Високият процент при тях е обусловен от големия брой вторични обороти, които тези две купюри извършват в паричното обращение поради по-честата им употреба при разплащанията на дребно.

При обработката на разменни монети в БНБ през първото тримесечие на 2008 г. като негодни са отделени 64.8 хил. броя. Те са с 42.4 хил. бр., или с 65.47% по-малко в сравнение с отделените като негодни през четвъртото тримесечие на 2007 г.